

An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí

Junior **CYCLE** for teachers

Leabhrán Acmhainní

Amharc-ealaín

*Cnuasghrúpa Samhain -
Nollaig*

2017

www.jct.ie

Clár Ábhar

Ich:	Clár Ábhar:	Ich:	Clár Ábhar:
2.	Clár agus Cuspóirí Foghlama	12.	Gníomhaíocht: An Turas Foghlama
3.	Gluais Téarmaí	13.	Amlíne na h Amharc-Ealaíne 2017-2020
4.	Áthbheithniú ar Lá 1 de Fhorbairt Ghairmiúil Leanúnach 2016-2017	14.	Fáisnéis Measúnú Rangbhunaithe 1
5.	Na cúig Ghnéithe	15.	Torthaí Foghlama: Measúnú Rangbhunaithe 1
6.	Nótaí Próisis na hAmharc-Ealaíon	16.	Gníomhaíocht: Póstaer Phróisis
7,	Tuiscint ar Phróisis na hAmharc-Ealaíne	17-18.	Tuairisceoir agus Na Gnéithe Cáilíochta
8.	Torthaí Foghlama: Ealaín	19.	Cruinniú Athbheithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair
9.	Torthaí Foghlama: Ceardaíocht	20.	Gníomhaíocht: Timpléad Pleanála Gníomhaíochta
10.	Torthaí Foghlama: Dearadh	21.	Measúnú Foirmitheach
11.	Gníomhaíocht: Fócas ar Fhoghlaim	22.	Nótaí

Cuspóirí Foghlama an Lae Inniu

1. Próisis na hAmharc-Ealaíon a phlé
2. Dul i dtaithe ar an téarmaíocht nua
3. Ár dtuiscint ar Thorthaí Foghlama agus Cleachtais mheasúnaithe a Fhorbairt san rang ealaíne
4. Plé a dhéanamh ar Mheasúnú Rangbhunaithe 1.

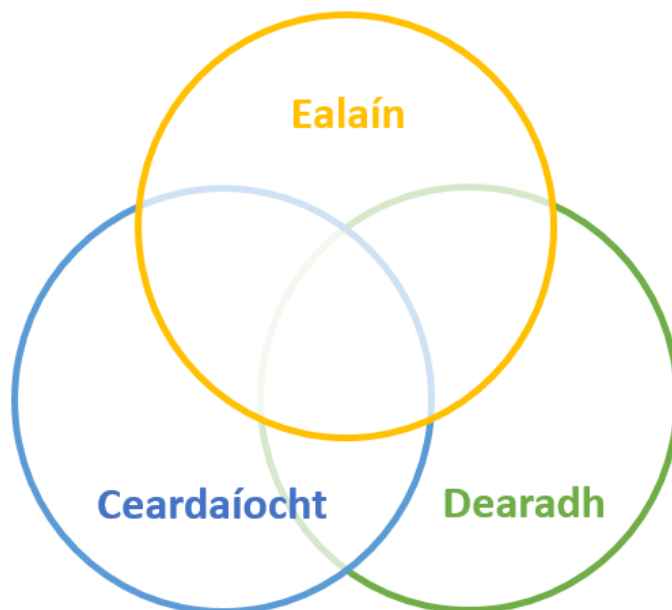

Gluais de Théarmaíocht

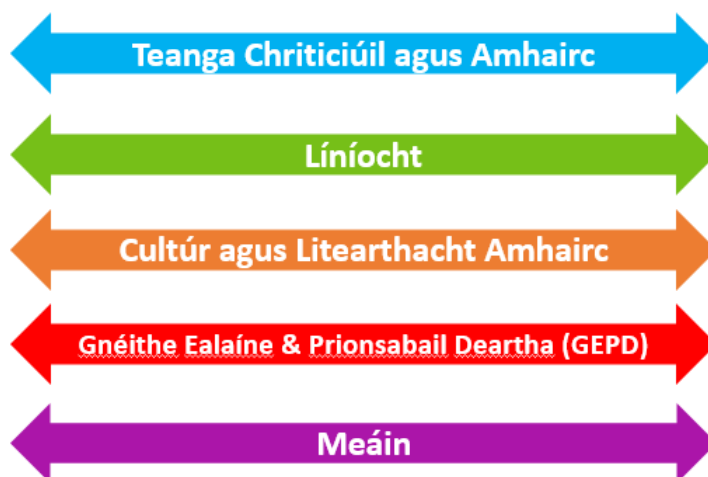
<p>Measúnú Foirmitheach</p>	<p>Sa mheasúnú foirmitheach, bíonn múinteoirí agus scoláirí ag machnamh conas atá an fhoghlaim ag dul chun cinn agus ag cinneadh ar na chéad chéimeanna eile chun torthaí rathúla a chinntiú. Is cuid rithábhachtach den mheasúnú foirmitheach an t-aiseolas a thugann múinteoirí dá gcuid scoláirí. Trí réimse de ghníomhaíochtaí measúnaithe, cabhraíonn an múinteoir leis an scoláire an méid atá bainte amach aige a aithint agus an áit ar féidir tuilleadh foghlama agus forbartha a dhéanamh.</p>
<p>Measúnú Suimitheach</p>	<p>Is rud suimitheach é an measúnú nuair a úsáidtear é chun measúnú a dhéanamh ar fhoghlaim scoláire ag deireadh an phróis teagaisc nó tréimhse foghlama. Is é is cuspóir dó achoimre a thabhairt ar ghnóthachtáil na scoláirí agus a shocrú cé acu agus cá mhéad a thaispeáin siad tuiscint ar an bhfoghlaim sin trína cur i gcomparáid le critéir ratha chomhaontaithe nó le gnéithe cáilíochta.</p>
<p>Measúnú Rangbhunaithe: MRB</p>	<p>Tugann measúnuithe in ábhair agus i ngearrchúrsaí deiseanna do scoláirí a gcuid tuisceana agus scileanna a léiriú ar bhealaí nach féidir a dhéanamh i scrúdú foirmiúil. Tugann scoláirí faoi mheasúnuithe rangbhunaithe, arna éascú ag an múinteoir ranga, i dtréimhse áirithe ama, laistigh d’am teagmhála ranga agus de réir clár ama náisiúnta.</p>
<p>Gnéithe Cáilíochta</p>	<p>Is ráitis iad gnéithe cáilíochta i sonraíochtaí ábhar nó gearrchúrsaí a chabhraíonn leis an múinteoir breithiúnais a dhéanamh ar cháilíocht obair scoláirí chun gráid ghnóthachtála a bhronnadh don teistiúchán. Os rud é go bhfuil critéir rathúil nasctha go dlúth le cuspóirí foghlamtha agus leis na gnáth gníomhaíochtaí laethúla sa seomra ranga tabharfaidh foghlaim an scoláire le fios na caighdeáin foghlama a mbaintear úsáid astu ar mhaithe le teastas a bhaint amach.</p>
<p>Cruinniú in Athbhreithniú ar Foghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair AFMÁ</p>	<p>Tar éis measúnú rangbhunaithe a bheith déanta, rachaidh múinteoirí i gceann cruinnithe athbhreithnithe, mar a gcomhroinnfidh siad agus a bpléifidh siad samplaí dá gcuid measúnuithe ar obair scoláirí agus ina dtiocfaidh siad ar chomhthuiscint faoi cháilíocht foghlama na scoláirí.</p>
<p>Próifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí PGSS</p>	<p>Is gradam é an PGSS a gheobhaidh scoláirí ag deireadh na sraithe sóisearaí acu. Aithneoidh an gradam gnóthachtáil trasna gach réimse foghlama agus measúnaithe lena n-áirítear, measúnú foirmitheach; measúnuithe rangbhunaithe; agus gráid ón CSS a chuimsíonn torthaí ó na scrúduithe deiridh agus ó na tascanna measúnaithe.</p>

Súil siar ar Lá 1 FGL

Na Snáitheanna

Na Cúig Gnéithe

Torthaí Foghlama

Is ráitis i sonraíochtaí curaclaim iad na torthaí foghlama a chuireann síos ar **an tuiscint, na scileanna agus na luachanna** a ba chóir do scoláirí a bheith ábalta a **léiriú** tar éis tréimhse foghlama.

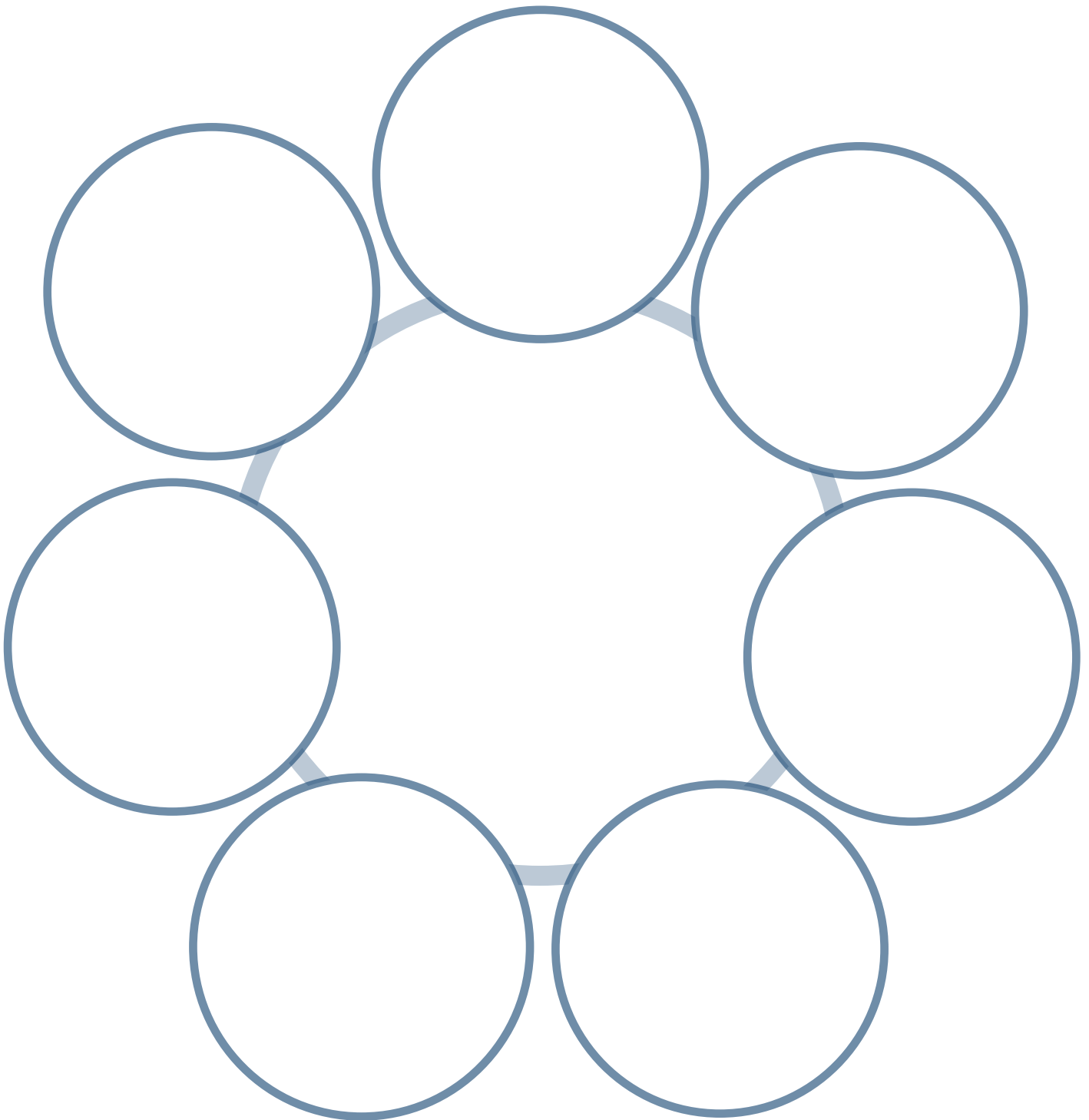
- Le bheith déanta thar na 3 bliana den tSraith Shóisearach
- Tá sé i gceist go gcabhródh an t-uimhriú le planáil an mhúinteora agus ní sheasann sé d'ordlathas tábhachta ar bith trasna na dtorthaí iad féin, ná níltear ag moladh iontu ord inar chóir na torthaí foghlama a fhorbairt sa seomra ranga.

Na Cúig Gnéithe

<p>Teanga chriticiúil agus amhairc</p>	<p>Úsáideann scoláirí Teanga chriticiúil agus amhairc chun saothar ealaíonta a phlé, a thuiscint agus a mheas, ceann dá gcuid féin nó ceann duine eile. Ligeann sí do scoláirí íomháineachas a fhiosrú níos fearr agus ar bhealach níos meabhraithí. Is féidir le scoláirí teanga chriticiúil agus amhairc a úsáid chun a gcuid smaointe a chur in iúl dá múinteoir, do scoláirí eile nó don phobal trí chéile. Agus cumas mar sin a bheith ag scoláire is iniúla agus is muiníní a bheidh siad chun freagairt do, agus chun plé faoi, chultúr amhairc an domhain chomhaimseartha nó stairiúla agus na dtimpeallachtaí nádúrtha agus tógtha.</p>
<p>Líníocht</p>	<p>Is í an Líníocht an teanga bhunúsach atá i gcroílár na n-imeachtaí uile a dhéanann scoláirí sna trí snáitheanna: ealaín, ceardaíocht agus dearadh. Is den riachtanas é le haghaidh fiosrúcháin, léiriúcháin, doiciméadúcháin agus faisnéis amhairc a chur in iúl. Tá sé tábhachtach go bhfaigheadh scoláirí blaiseadh ar bhrí a bhaint as breathnóireacht, lena n-áirítear foinsí príomha agus líníocht bheo agus líníocht thrialach agus shamhlaíoch, chomh maith le smaointe a fhorbairt trí 2-T, 3-T nó modhanna digiteacha. Is foirm ealaíne aisti féin í an líníocht freisin. Ní mór do scoláirí a gcuid scileanna líníochta a thriail agus a fhorbairt thar thrí bliana na sraithe sóisearaí.</p>
<p>gCultúr agus tríd an léirtheiscint amhairc</p>	<p>Aithnítear tríd an gCultúr agus tríd an léirtheiscint amhairc go bhfuil an domhan nua-aimseartha éirithe ina áit níos físiúla ina bhfaightear réimse leathan spreagthaí amhairc amhail ailtireacht agus dearadh uirbeach nó fógraíocht, meáin nua, an t-idirlíon, mínealaín, ceardaíocht, dearadh, grianghrafadóireacht, faisean agus tuilleadh nach iad. Léitear ciúnna agus íomhánna nach mbíonn téacs-bhunaithe ar luas i bhfad níos gasta ná teachtaireachtaí atá téacs-bhunaithe. Uaireanta, agus iad báite le híomhánna, caithfidh scoláirí na teachtaireachtaí amhairc seo a thuiscint agus a dhíchódú, chomh maith le cultúr amhairc sochaithe eile freisin. Is gá an t-eolas agus an tuiscint sin a chur in iúl ag úsáid teanga a aithníonn na scoláirí ach freisin gan neamhaird a dhéanamh den teanga chriticiúil agus amhairc a bhaineann le trí snáitheanna na healaíne, na ceardaíochta agus an dearaidh.</p>
<p>Gnéithe na healaíne agus príonsabail an deartha (GEPD)</p>	<p>Is iad Gnéithe na healaíne agus príonsabail an deartha (GEPD) na bloic thógála i saothar ealaíne ar bith a chruthóidh scoláire. Is féidir anailís a dhéanamh ar a bhfeidhmiú in oibreacha 2-T, 3-T nó digiteacha trína n-úsáid a mheas i bpáirt nó ar bhonn aonair. Áirítear i measc na ngnéithe ealaíne an ponc, dath, líne, cruth, ton, uigeacht agus patrún. Áirítear ar na príonsabail deartha cothromaíocht, teannas, siméadracht, teacht le chéile, solas, spás, scála agus contrárthacht.</p>
<p>Meán</p>	<p>Is gné thábhachtach í rogha agus úsáid na Meán a thrasghearrann na trí snáitheanna: ealaín, ceardaíocht agus dearadh. Is iad na meáin an modh atá ann chun idirghníomhú, cruthú, ceangal agus dul i dteagmháil le daoine eile. San obair, a roghnaíonn scoláirí a dhéanamh, is féidir leo uirlisí agus modhanna traidisiúnta a úsáid nó modhanna nua, comhaimseartha nó digiteacha. Clúdaíonn na meáin freisin eolas ar na teicnící nó ar na próisis freisin.</p>

Nótaí Próiséis na hAmharc- Ealaíon

Céard a d-aithin an t-ealaíontóir a bheith tábhachtach ón chéad cheapadh go réadú?

Próisis Amharc-Ealaíne a Thuiscint

Is cuid bhunúsach d'aidhmeanna na sonraíochta Amharc-Ealaíne go bhfaighidh an scoláire 'tairí ar na próisis bharántúla a bhaineann le hamharc-ealaín a shamhlú, a iniúchadh, a thriail, a dhéanamh, a thaispeáint agus a mheasúnú.'

Seo a leanas ceithre ghné thábhachtacha a bhaineann le baint amach an mhéid sin, gnéithe atá fite fuaite ina chéile – plé le bunfhoinsí, forbairt smaointe, forbairt scileanna agus úsáid as an mbloc sceitseála Amharc-Ealaíne. Tosaíonn an próiseas cruthaitheach seo tar éis do dhalta freagairt do spreagthach.

Bunfhoinsí

Foinsí fisiciúla nó coincheapúla atá i mbunfhoinsí, a mbreathnaítear orthu ina staid bhunaidh agus nach scagtar trí léirmhíniú duine eile orthu.

Tá ról lárnach ag bunfhoinsí agus obair ealaíne á cruthú ag an scoláire agus tá sé riachtanach go mbainfí úsáid astu chun ealaín chruthaitheach a tháirgeadh. Tugann bunfhoinsí deiseanna don scoláire a bheith ag plé leis an domhan mórthimpeall air. Cuidíonn sé sin leis úinéireacht a ghlacadh ar a shaothar agus a shaothar a dhéanamh níos pearsanta. Ba cheart don scoláire bunfhoinsí a roghnú a oireann don téama a phiocann sé, ar mhaithe lena shaothar a forbairt.

Forbairt Smaointe

Luaitear i Ráiteas Foghlama 23 sa Chreat don tSraith Shóisearach, 'tógann an scoláire smaoinemh ar aghaidh ó cheapadh go réadú' – is cuid dhílis den chruthaitheacht i ndisciplín ar bith é an méid sin. Caithfidh an múinteoir díriú ar straitéisí trína gcuirfear ar chumas an scoláire smaointe a forbairt go rathúil. Mar shampla, d'fhéadfadh an scoláire smaoinemh a forbairt de réir téama, trí ghnéithe stairiúla agus/nó comhaimseartha, trí ghnéithe fealsúnachta agus trí aghaidh a thabhairt ar cheisteanna lena mbaineann i meáin éagsúla.

Forbairt Scileanna

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire a chuid smaointe a chur in iúl i bhfoirm amhairc. Ciallaíonn sé sin go gcaithfidh sé na scileanna cuí a fhoghlaim le go mbeidh sé ábalta a chuid smaointe a bheachtú agus a chur in iúl. Agus na scileanna sin á bhfoghlaim aige, gheobhaidh an scoláire tuiscint ar chumas agus ar theorainneacha na meán agus na dteicnící a mbaineann sé leas astu.

Bloc Sceitseála Amharc-Ealaíne

Bailiúchán de smaointe, de phróisis agus d'obair, i bhfoirm fhisiciúil nó dhigiteach, nó meascán díobh, atá sa bhloc sceitseála Amharc-Ealaíne. Taifead pearsanta an scoláire ar an turas cruthaitheach atá ann go bunúsach; cinntidh an scoláire, i gcomhar lena mhúinteoir, an leagan amach a bheidh air. Tagrófar don bhloc sceitseála Amharc-ealaíne mar cháipéis aonair sna treoirlínte seo; d'fhéadfadh bloc sceitseála amháin nó níos mó a bheith i gceist leis sin, áfach. D'fhéadfadh líon na n-iontrálacha i mbloc sceitseála Amharc-ealaíne a bheith éagsúil ó cheann go ceann, ach fós féin beidh an obair ullmhúcháin agus an obair forbartha uile a theastaíonn san áireamh ann.

(Treoirlínte do na Measúnuithe Rangbhunaithe – Amharc-Ealaín na Sraithe Sóisearaí, leathanaigh 6/7)

Cad é is mó a thaitníonn leat mar oiliúnaí ealaíne?

Snáithe 1 Ealaín

Is é is **ealaín**, nó mínealaín ann, scil chruthaitheach a chur in iúl i bhfoirm amhairc. Leagtar béim inti ar smaointe, mothúcháin agus cáilíochtaí amhairc trí scil shamhlaíoch agus/nó theicniúil. Seachas saothair ealaíne a chruthú, cuimsíonn mínealaín chomh maith staidéar na healaíne trí léirthuisctint agus trí phlé criticiúil.

Gnéithe	Torthaí Foghlama Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire	
Teanga chriticiúil agus amhairc	1.1	anailís a dhéanamh ar a chuid oibre, nó ar obair duine eile, ag úsáid focalstór agus eolas cuí
	1.2	freagairt do shaothar ealaíne le teanga chriticiúil agus amhairc
	1.3	critic a dhéanamh ar shaothar ealaíne le teanga chriticiúil agus amhairc
Líníocht	1.4	a thaispeáint conas a úsáideann sé líníocht chun an cruth daonna agus an domhan ina dtimpeall a bhreathnú, a thaifeadadh agus a anailísiú
	1.5	an domhan a léirmhíniú agus a chuid smaointe a chur in iúl trí mhodh amhairc
	1.6	líníochtaí a úsáid chun a dhearcadh nó a thuisctint phearsanta a chur in iúl
Cultúr agus léirthuisctint amhairc	1.7	modh roinnt ealaíontóirí agus an saothar ealaíne a chruthaigh siad a scrúdú
	1.8	samplaí den amharc-ealaín stairiúil agus chomhaimseartha a phlé
	1.9	díospóireacht a dhéanamh maidir leis an luach a chuireann sé féin agus an tsochaí ar shaothar ealaíne
Gnéithe ealaíne agus prionsabail deartha (GEPD)	1.10	úsáid gnéithe ealaíne agus prionsabail deartha i saothar ealaíne a shainaithint
	1.11	úsáid na ngnéithe ealaíne agus na bprionsabal deartha ina shaothar ealaíne féin a mheas
	1.12	a thuisctint ar na gnéithe ealaíne agus ar na prionsabail deartha a chur i bhfeidhm chun saothar ealaíne a dhéanamh
Meáin	1.13	meáin a úsáidtear chun saothar ealaíne a chruthú, a shainaithint
	1.14	meáin a úsáid chun a shaothar ealaíne féin a chruthú
	1.15	critic a dhéanamh ar an rogha meán a bhíonn ina gcuid saothar féin nó i saothar ealaíontóirí eile

Snáithe 2 Ceardaíocht

Is é is **ceardaíocht** ann, cur i bhfeidhm réimse eolais agus scileanna ealaíne ar leith chun déantúsáin a bhfuil fiúntas aeistéitiúil leo a tháirgeadh. Agus béim á leagan ar phróisís agus ar ábhair, d'fhéadfadh na déantúsáin a chrutháitear an cheardaíocht thraidisiúnta nó cur chuige níos aonaraí ón gceardaí a léiriú.

Gnéithe	Torthaí Foghlama Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire	
Teanga chriticiúil agus amhairc	2.1	teanga chriticiúil agus amhairc a bhaineann le cineál ceardaíochta amháin nó níos mó a shainaithint agus a úsáid
	2.2	smaointe a dhiancheistiú agus a chur in iúl faoi cheardaíocht dhifriúil le teanga chriticiúil agus amhairc
	2.3	machnamh a dhéanamh ar a gcuid obair cheardaíochta féin nó ar obair cheardaíochta daoine eile le teanga chriticiúil agus amhairc
Líníocht	2.4	a thaispeáint gur féidir leis a líníochtaí a úsáid le breathnú, le taifeadadh agus le hanailísiú
	2.5	a smaointe i gcomhair obair cheardaíochta a fhorbairt trí líníocht
	2.6	iniúchadh a dhéanamh ar a chur chuige pearsanta féin i leith obair cheardaíochta trí líníocht agus déanamh mairc a úsáid ar dhóigh theicniúil agus chruthaitheach
Cultúr agus léirtheiscint amhairc	2.7	na scileanna agus na hábhair stairiúla nó chomhaimseartha a úsáidtear i saothair cheardaíochta ó roinnt ceirdeanna difriúla a shainaithint
	2.8	scéal, siombailí agus feidhmeanna a úsáidtear in obair cheardaíochta óna gcultúr féin agus ó chultúir eile ar fud an domhain a léirmhíniú
	2.9	measúnú a dhéanamh ar thagairtí an chultúir amhairc a chuimsítear i saotha(i)r c(h)eardaíochta
Gnéithe ealaíne agus prionsabail deartha (GNPD)	2.10	cur síos a dhéanamh ar na gnéithe ealaíne agus ar na prionsabail deartha de réir mar a úsáidtear iad i roinnt ceirdeanna difriúla
	2.11	taighde a dhéanamh ar úsáid gnéithe ealaíne agus prionsabail deartha in obair cheardaíochta stairiúil agus chomhaimseartha óna chultúr féin agus ó chultúir eile
	2.12	úsáid gnéithe ealaíne agus prionsabail deartha ina gcuid obair cheardaíochta féin nó in obair cheardaíochta daoine eile a chosaint
Meáin	2.13	ról na meán i bhforbairt obair cheardaíochta a shainaithint
	2.14	meáin a úsáid chun obair cheardaíochta a chruthú
	2.15	rogha na meán ina gcuid obair cheardaíochta féin nó in obair cheardaíochta daoine eile a chosaint

Snáithe 3 Dearadh

Is é an dearadh an próiseas pleanála, réiteach fadhbanna agus cruthaithe. Is freagra é in amanna ar threoir, riachtanas nó cás ar leith. Úsáidtear íomháineachas agus gnéithe amhairc foirmiúla chun teachtaireachtaí agus smaointe a chur in iúl, agus an líníocht mar mhodh smaointeoireachta, le béim ar phleanáil, réiteach fadhbanna agus cur i gcrích.

Gnéithe	Torthaí Foghlama Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire	
Teanga chriticiúil agus amhairc	3.1	teanga chriticiúil agus amhairc a úsáid le cur síos a dhéanamh ar shaothar ilchineálach
	3.2	teanga chriticiúil agus amhairc a úsáid chun a chuid dearáí féin agus dearáí daoine eile a mhíniú
	3.3	teanga chriticiúil agus amhairc chuí a úsáid le freagairt do shaothair dearaidh agus critic a dhéanamh orthu
Líníocht	3.4	coimre dhearaidh a léirmhíniú agus é sin a léiriú trína chuid líníochtaí
	3.5	trialacha a dhéanamh le smaointe dearaidh trí thaighde agus trí líníocht anailíseach
	3.6	saothar deiridh a dhearadh bunaithe ar a chuid líníochtaí
Cultúr agus léirtheiscint amhairc	3.7	cur síos a dhéanamh ar shamplaí den dearadh stairiúil agus comhaimseartha
	3.8	cleachtais dearadh stairiúil agus comhaimseartha a phlé
	3.9	na coincheapa dearaidh a rinne dearthóirí stairiúla agus comhaimseartha a chosaint
Gnéithe ealaíne agus prionsabail deartha (GEPD)	3.10	úsáid gnéithe ealaíne agus prionsabail deartha i samplaí de shaothar dearaidh a mhíniú
	3.11	a shaothar dearaidh féin agus saothar dearaidh daoine eile a scrúdú trí ghnéithe ealaíne agus trí phrionsabail deartha a úsáid
	3.12	a shaothar dearaidh féin agus saothar dearaidh daoine eile a mheasúnú trína chuid eolais ar ghnéithe ealaíne agus ar phrionsabail deartha a úsáid
Media	3.13	cur síos a dhéanamh ar úsáid na meán i samplaí de shaothar dearaidh
	3.14	meáin a úsáid ina chuid obair dearaidh féin bunaithe ar choimre dhearaidh
	3.15	coincheapa dearaidh agus úsáid na meán ina chuid saothar féin nó in obair daoine eile a chosaint

Fócas ar Fhoghlaim

Úsáid an spás seo chun dhá thoradh foghlama a shainithint?

Úsáid an spás seo chun an méid a bhí ar intinn ag an múinteoir a bheith ar eolas ag an scoláire a chur in iúl?

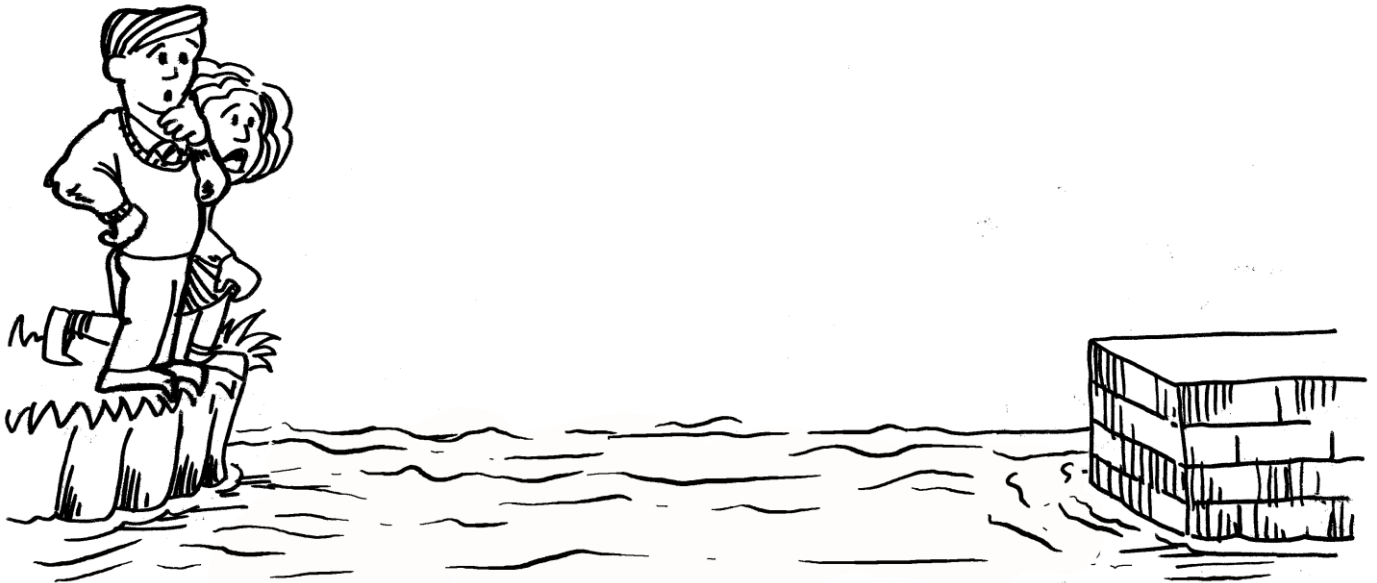

Nótaí maidir le Critéir Ratha

Measúnú Foirmitheach

Is ionann measúnú foirmitheach agus measúnú a dhéantar le linn an phróisis oideachais chun an teagasc nó an fhoghlaim a fheabhsú .... Is é an rud a dhéanann foirmitheach an measúnú foirmitheach go n-úsáidtear láithreach é chun coigeartuithe a dhéanamh chun foghlaim nua a chruthú

(Shepard, 2008, p. 281)

ag deireadh an bhearna foghlama

Torthaí Foghlama

Eolas
Scileanna
Luachanna

Intinní Foghlama

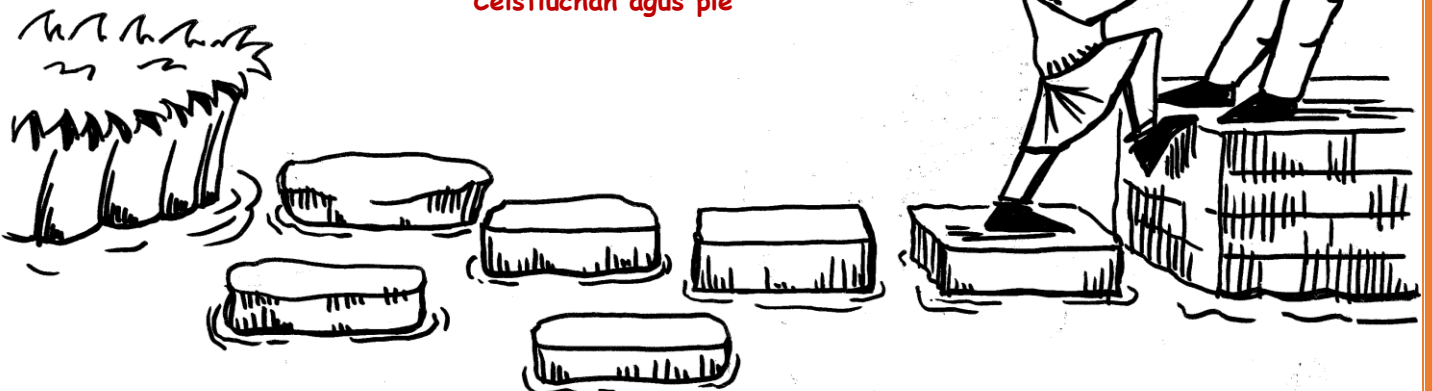
Critéir Ratha

ó dhuine
go duine

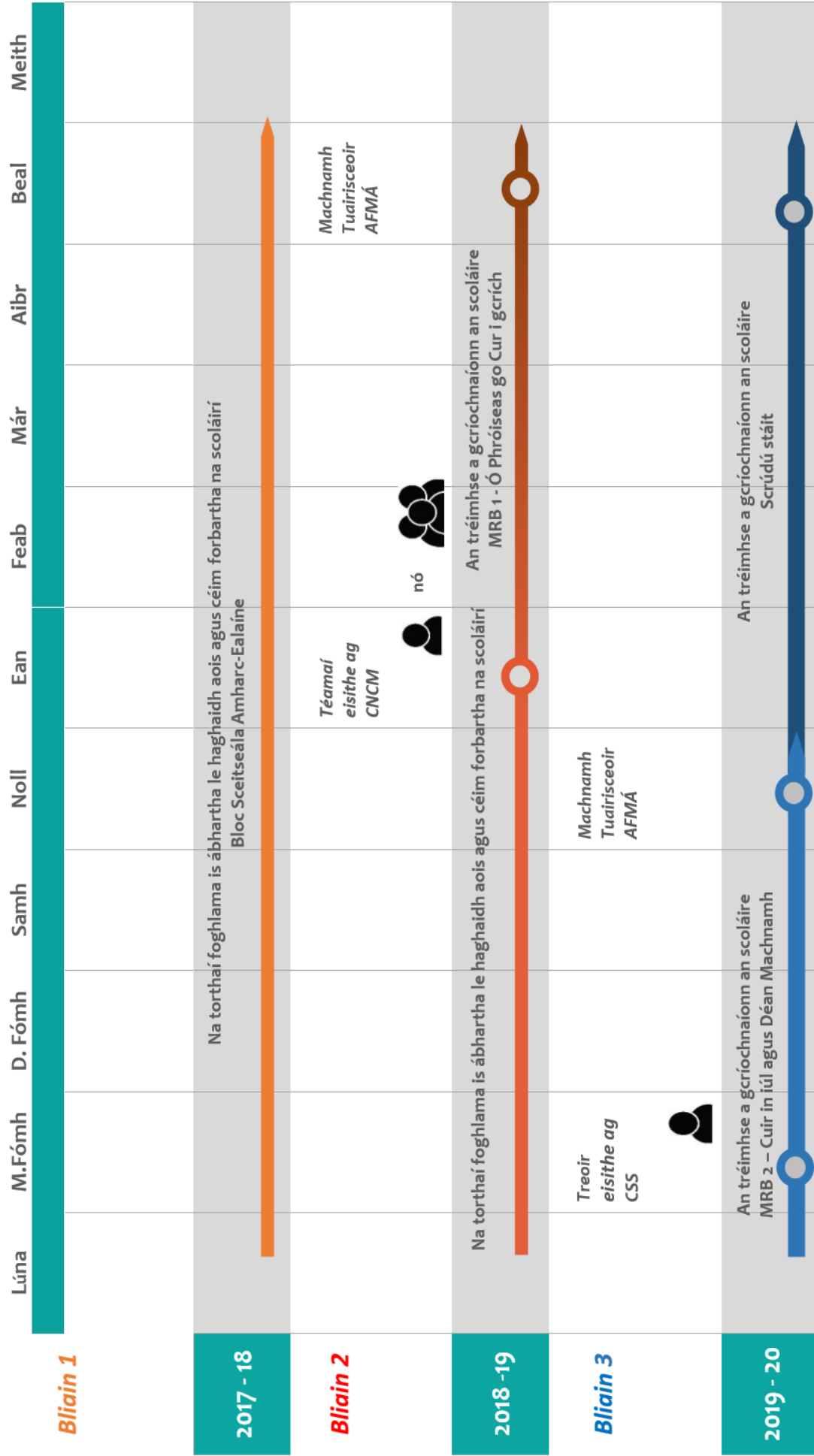
Aiseolas
Éifeachtach

Machnamh
an scoláire

Ceistiúchán agus plé

Amlíne Amharc-ealaín na Sraithe Sóisearaí 2017 - 2020

MRB – Measúnú Rangbhunaithe
 AFMÁ – Cruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair
 CNCM – An Chomhairle Naisiúnta Curaclaim agus Measúnachta
 CSS - Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Seoladh Idirlín
 Twitter
 Rphost

www.jct.ie
 @jctVisualArt
 info@jct.ie

An tSraith Sóisearach do Mhúinteoirí
JuniorCYCLE
 for teachers

Measúnú Rangbhunaithe 1: Ó Phróiseas go Cur i gcrích

Lúna	M.Fómh	D.Fómh	Samh	Noll	Ean	Feab	Már	Aibr	Beal	Meith
					Téamaí eisithe ag CNCM	Nó			Machnamh Tuairisceoir AFMÁ	
2018 -19	<p>Na torthaí foghlama is ábhartha le haghaidh aois agus céim forbartha na scoláirí Bloc Sceitseála Amharc-Ealaíne</p> <p>An tréimhse a gcríochnaíonn an scoláire MRB 1 - Ó Phróiseas go Cur i gcrích</p>									

- Tugann *Ó Phróiseas go Cur i gcrích* deis don scoláire taithí a fháil ar chur chuige a shamhlófaí le
  - healaíontóir/ceardaí/dearthóir atá ag cleachtadh a ghairme.
- Is féidir leis an scoláire an chéad Mheasúnú Rangbhunaithe seo a chur i gcrích ar bhonn aonair nó i ngrúpa. I gcás go n-oibríonn an scoláire i ngrúpa, ba cheart gan ligean don ghrúpa éirí rómhór – triúr scoláirí ar a mhéad – ionas gur féidir le gach scoláire a chion a dhéanamh agus ionas gur féidir an obair agus na freagrachtaí a roinnt ar bhealach níos fearr. Tá sé tábhachtach freisin, ó thaobh mheasúnú na hoibre de, go ndéanfaidís rannpháirtíocht gach scoláire a éascú ionas go mbeidh na scoláirí in ann na critéir a leagtar amach sna Gnéithe Cáilíochta a chomhlíonadh.
- Tugtar trí théama don scoláire agus caithfidh sé ceann amháin díobh a phiocadh. Tabhair faoi deara gur samplaí iad na téamaí a liostaítear thíos. Beidh na téamaí le haghaidh Mheasúnú Rangbhunaithe 1 ar fáil ar <http://www.curriculumonline.ie>
  - Is ríthábhachtach go mbaíneann an scoláire leas as bunfhoinsí, a oireann don téama a phiocann sé, mar spreagthach.
  - Ní mór snáithe amháin i gceachtar den dá Mheasúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích trí shaothar tríthoiseach.

Téamaí (roghnaíonn an scoláire téama amháin ón liosta thíos)

1. Taisc faoi cheilt
2. Solas agus scáth
3. Mo dhearcadh

Snáitheanna Amharc-Ealaíne (roghnaíonn an scoláire snáithe amháin ón liosta thíos)

- i. Ealaín
- ii. Ceardaíocht
- iii. Dearadh

Mar chuid de Mheasúnú Rangbhunaithe 1, déanfaidh an scoláire an méid seo a leanas:

- roghnóidh sé a théama tosaigh agus na bunfhoinsí cuí
- déanfaidh sé taighde ar a smaointe tosaigh
- piocfaidh sé an snáithe Amharc-Ealaíne trína nginfidh sé a shaothar réadaithe
- déanfaidh sé tuilleadh forbartha ar a chuid smaointe le haghaidh a shaothair réadaithe
- taifeadfaidh sé an obair agus na nótaí go léir ina bhloc sceitseála Amharc-ealaíne
- cuirfidh sé na cúig ghné den Amharc-ealaín san áireamh san obair ar fad a dhéanann sé
- cuirfidh sé a shaothar réadaithe i gcrích
- déanfaidh sé machnamh ar a chinntí, ar a phróiseas agus ar a shaothar réadaithe.

Torthaí Foghlama: Measúnú Rangbhunaithe 1

Maidir le gach snáithe, is iad seo a leanas na príomhthorthaí foghlama a mheasúnófar trí *Ó Phróiseas go Cur i gcrích*:

	EALAÍN		CEARDAÍOCHT		DEARADH	
Teanga chriticiúil agus amhairc	1.1	anailís a dhéanamh ar a chuid oibre, nó ar obair duine eile, ag úsáid focalstór agus eolas cuí	2.3	machnamh a dhéanamh ar a gcuid obair cheardaíochta féin nó ar obair cheardaíochta daoine eile le teanga chriticiúil agus amhairc	3.2	teanga chriticiúil agus amhairc a úsáid chun a chuid dearaí féin agus dearaí daoine eile a mhíniú
Líníocht	1.4	a thaispeáint conas a úsáideann sé líníocht chun an cruth daonna agus an domhan ina dtimpeall a bhreathnú, a thaifeadh agus a anailísiú	2.4	a thaispeáint gur féidir leis a líníochtaí a úsáid le breathnú, le taifeadh agus le hanailísiú	3.4	coimre dhearaidh a léirmhíniú agus é sin a léiriú trína chuid líníochtaí
	1.6	líníochtaí a úsáid chun a dhearcadh nó a thuiscint phearsanta a chur in iúl	2.6	iniúchadh a dhéanamh ar a chur chuige pearsanta féin i leith obair cheardaíochta trí líníocht agus déanamh mairc a úsáid ar dhóigh theicniúil agus chruthaitheach	3.6	saothar deiridh a dhearadh bunaithe ar a chuid líníochtaí
Cultúr agus léirtheiscint amhairc	1.7	modh roinnt ealaíontóirí agus an saothar ealaíne a chruthaigh siad a scrúdú	2.7	na scileanna agus na hábhair stairiúla nó chomhaimseartha a úsáidtear i saothair cheardaíochta ó roinnt ceirdeanna difriúla a shainaithint	3.7	cur síos a dhéanamh ar shamplaí den dearadh stairiúil agus comhaimseartha
Gnéithe ealaíne agus príonsabail deartha (GNPD)	1.12	a thuiscint ar na gnéithe ealaíne agus ar na príonsabail deartha a chur i bhfeidhm chun saothar ealaíne a dhéanamh	2.10	cur síos a dhéanamh ar na gnéithe ealaíne agus ar na príonsabail deartha de réir mar a úsáidtear iad i roinnt ceirdeanna difriúla	3.11	a shaothar dearaidh féin agus saothar dearaidh daoine eile a scrúdú trí ghnéithe ealaíne agus trí phríonsabail deartha a úsáid
Meáin	1.14	meáin a úsáid chun a shaothar ealaíne féin a chruthú	2.14	meáin a úsáid chun obair cheardaíochta a chruthú	3.14	meáin a úsáid ina chuid obair dearaidh féin bunaithe ar choimre dhearaidh

Cad iad na torthaí fozhlama a thioctadh cabhrú le each céim den phróiseas ealaíne?

An leibhéal gnóthachtála a chinneadh i Measúnú Rangbhunaithe

Tá ceithre thuairisceoir leibhéil gnóthachtála i ngach Measúnú Rangbhunaithe: Thar barr ar fad, Os cionn na n-ionchas, Ag teacht leis na hionchais, agus Níor chomhlíonadh na hionchais go fóill.

Úsáideann an múinteoir na Gnéithe Cáilíochta, a leagtar amach sna treoirí seo, leis an leibhéal gnóthachtála a mheas i ngach Measúnú Rangbhunaithe. Is iad na Gnéithe Cáilíochta na critéir a úsáidfeadh lena mheas cén ceann de na tuairisceoirí seo a leanas is fearr a oireann d'obair an scoláire:

Na Ceithre Thuairisc

Thar barr ar fad

Saothar ina léirítear na gnéithe seo ar chaighdeán an-ard. Cé nach gá don obair a bheith gan locht ar fad, tá níos mó láidreachtaí ná lochtanna ag baint leis an saothar, agus níl i gceist leis na lochtanna ach lochtanna beaga. Is éasca don scoláire moltaí le haghaidh feabhsúcháin a chur i bhfeidhm.

Os cionn na n-ionchas

Saothar ina léirítear na gnéithe seo go han-mhaith. Léiríonn an scoláire tuiscint shoiléir ar an gcaoi le gach réimse den tasc a chur i gcrích. D'fhéadfadh sé go dtabharfaí aiseolas á rá gur gá tuilleadh airde a dhíriú ar ghné áirithe den saothar nó tuilleadh snasa a chur uirthi, ach tá sé ar ardchaighdeán ar an iomlán.

Ag teacht leis na hionchais

Saothar ina léirítear bunús na nGnéithe seo go maith. Léiríonn sé go raibh tuiscint mhaith ag an scoláire ar an tasc a bhí le déanamh agus tá sé saor ó aon locht suntasach. D'fhéadfadh sé go gcuirfeadh an t-aiseolas in iúl gur gá tuilleadh airde a dhíriú ar réimsí áirithe nó gur gá iad a cheartú, ach tá an obair idir inniúil agus chruinn den chuid is mó.

Níor chomhlíon na hionchais go fóill

Saothar nach gcomhlíonann riachtanais an Mheasúnaithe Rangbhunaithe ná na nGnéithe lena mbaineann. B'fhéidir go ndearna an scoláire iarracht mhaith, ach níor thuig sé a raibh i gceist leis an tasc i ndáiríre nó tá sé curtha ó mhaith ag botúin nach beag. Tarraingeoidh an taiseolas aird ar na dearmaid bhunúsacha ar gá iad a chur ina gceart.

Na Gnéithe Cáilíochta do Mheasúnú Rangbhunaithe 1

Déantar cur síos anseo ar na Príomhghnéithe Cáilíochta a thacaíonn le breithiúnas an scoláire agus an mhúinteora in **Ó Phróiseas go Cur i gcrích**. Is iad na Gnéithe Cáilíochta na critéir a úsáidtear lena mheas cén ceann de na Tuirisceoirí is fearr a oireann d'obair an scoláire.

Na Gnéithe Cáilíochta: *Ó Phróiseas go Cur i gcrích*

Thar barr ar fad

- Taispeántar san obair a chuirtear isteach úsáid shármhaith as na cúig ghné den Amharc-Ealaín agus taispeántar tuiscint shármhaith orthu freisin.
- Tá caighdeán na forbartha sármhaith ó thaobh smaointe agus scileanna de.
- Léirítear fianaise ar an bplé leis an bpróiseas ealaíonta ar chaighdeán an-ard i gcónaí i ngach céim den obair agus sa mhachnamh.

Os cionn na n-ionchas

- Taispeántar san obair a chuirtear isteach úsáid an-mhaith as na cúig ghné den Amharc-Ealaín agus taispeántar tuiscint an-mhaith orthu freisin.
- Tá caighdeán na forbartha an-mhaith ó thaobh smaointe agus scileanna de.
- Léirítear fianaise ar an bplé leis an bpróiseas ealaíonta go han-mhaith i ngach céim den obair agus sa mhachnamh.

Ag teacht leis na hionchais

- Taispeántar san obair a chuirtear isteach úsáid mhaith as na cúig ghné den Amharc-Ealaín agus taispeántar tuiscint mhaith orthu freisin.
- Tá caighdeán na forbartha go maith ó thaobh smaointe agus scileanna de.
- Léirítear fianaise ar an bplé leis an bpróiseas ealaíonta go maith i ngach céim den obair agus sa mhachnamh.

Níor chomhlíon na hionchais go fóill

- Taispeántar san obair a chuirtear isteach úsáid bhunúsach as na cúig ghné den Amharc-Ealaín agus taispeántar tuiscint bhunúsach orthu freisin.
- Tá caighdeán na forbartha bunúsach ó thaobh smaointe agus scileanna de.
- Léirítear fianaise ar an bplé leis an bpróiseas ealaíonta go bunúsach i ngach céim den obair agus sa mhachnamh.

Cruinniú Athbheithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Trí chruinnithe don Athbheithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair beidh seans ag múinteoirí le chéile leanúnachas a bhaint amach i dtaca lena mbreithiúnais ar obair scoláirí i gcomparáid le Gnéithe Cáilíochta comónta a shocrófar go seachtrach. Forbróidh tuiscint níos fearr ar chaighdeán agus ar ionchais thar am de réir mar a bhíonn faill ag múinteoirí teacht le chéile ar bhonn gairmiúil chun machnamh a dhéanamh ar cháilíocht obair a gcuid scoláirí, bunaithe ar an tsonraíocht ábhair, treoirlínte measúnaithe agus ábhar tacaíochta eile lena n-áirítear samplaí anótáilte d'obair scoláirí a sholáthróidh CNCM.

Léargas ginearálta ar an bpróiseas athbheithnithe

Tá an próiseas athbheithnithe bunaithe ar mhúinteoirí ag plé obair scoláirí ag cruinnithe struchtúrtha. Is iad **cuspoirí** an phróisis athbheithnithe go mbaintear amach:

- níos mó leanúnachais i dtaca le breithiúnais na múinteoirí
- aiseolas níos fearr do scoláirí
- breithiúnais a bheith ag teacht leis na caighdeán ionchasacha,

agus a chinntiú do thuismitheoirí agus do dhaoine eile go bhfuil scoláirí ag fáil aitheantas cuí dá gcuid éachtaí atá teacht le caighdeán agus le hionchais.

Sonraí ar leith faoin gcruinniú don Athbheithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair

Bainfear an t-am do na cruinnithe athbheithnithe i bhféilire na scoile ón 22 uair d'am gairmiúil do gach múinteoir lánaimseartha gach bliain. Cuirfidh bainisteoireacht na scoile dhá uair an chloig sa bhreis air sin ar fáil do mhúinteoir amháin chun an cruinniú athbheithnithe a chomhordú. De ghnáth, beidh an ról seo ag na múinteoirí cuí ar a seal.

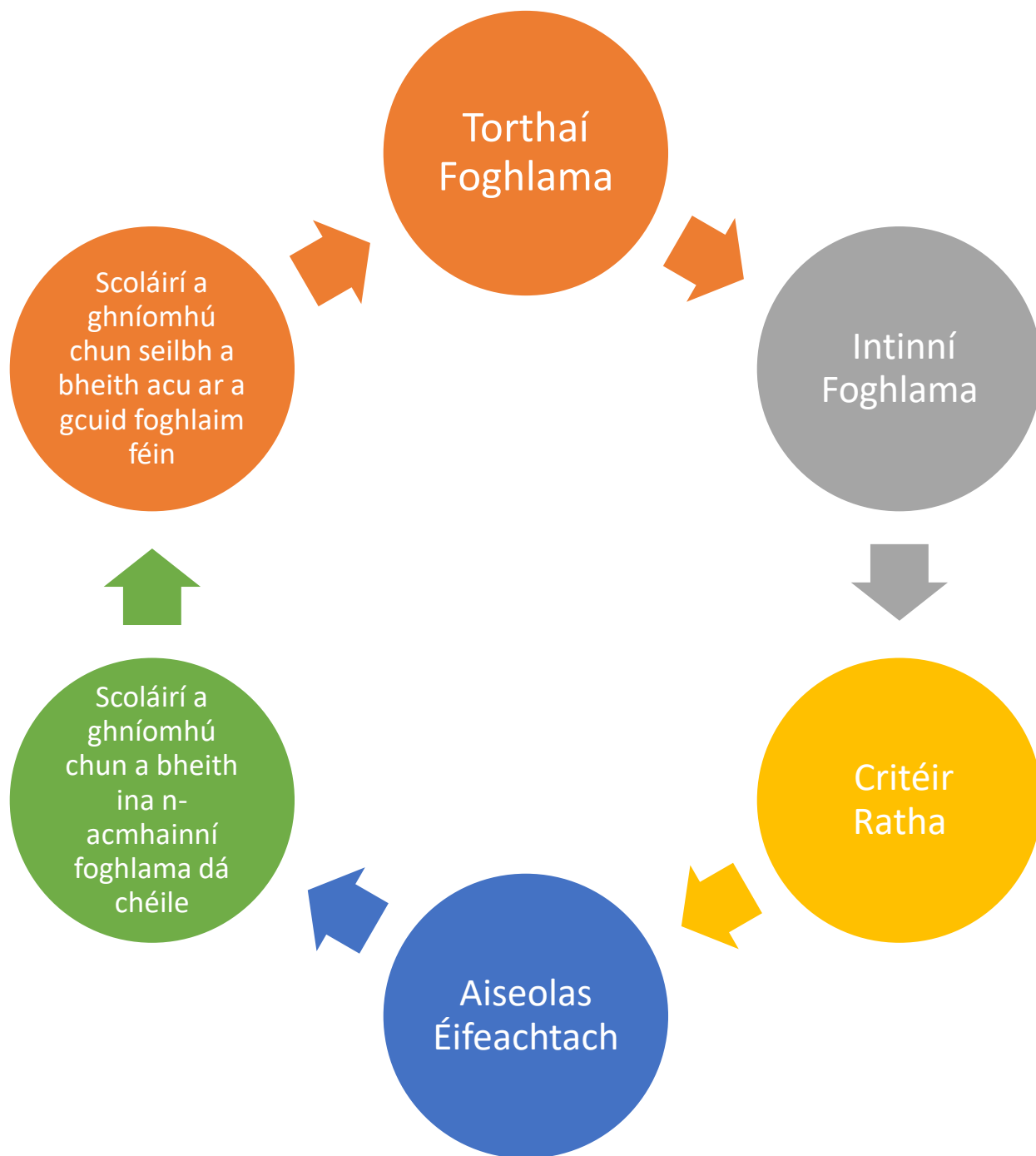
I dtaca le gach cruinniú:

- beidh sé sainiúil don ábhar
- mairfidh sé tuairim is dhá uair an chloig
- tarlóidh sé chomh cóngarach do chríoch an Mheasúnaithe Rangbhunaithe agus is féidir
- beidh athbheithniú ar obair an scoláire bainteach le Measúnú Rangbhunaithe ar leith.

Cé gur féidir an próiseas seo a eagrú go réasúnta éasca laistigh de scoil ina bhfuil níos mó ná múinteoir ealaíne amháin, moltar go bpléann an múinteoir na socrúithe measúnaithe le héascaitheoir/bainistíocht na scoile chun teagmháil agus comhordú le múinteoirí i scoileanna máguaird.

Nótaí

Nótaí

An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí

Junior **CYCLE** for teachers

Sonraí Teagmhála:

Oifig Riaracháin:

Ionad Oid. Mhuineacháin,
Bóthar Ard Mhacha,
Muineachán.

www.metc.ie

Le haghaidh gach fiosrúcháin, déantar teagmháil le:

info@jct.ie

Lean muid ar Twitter:

@jctVisualArt
@JCforTeachers

Oifig an Stiúirthóra:

BOOLM,
Sráid an tSéipéil,
Dún Dealgan.

www.jct.ie

www.ncca.ie

www.curriculumonline.ie

www.schoolself-evaluation.ie

